

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2024, sp. zn. 29 Cdo 1845/2023, ECLI:CZ:NS:2024:29.CDO.1845.2023.1

Číslo: 13/2025

Právní věta:

Ten, kdo podává žalobu pro zmatečnost, se v těch případech, kdy trestní stíhání soudce nebo přísedícího není nepřijatelné, dozví (ve smyslu § 234 odst. 4 o. s. ř.) o důvodu zmatečnosti uvedeném v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř., tedy o tom, že bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přísedícího, nejdříve dnem právní moci soudního rozhodnutí, jímž byl soudce nebo přísedící uznán vinným ze spáchání takového trestného činu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.04.2024

Spisová značka: 29 Cdo 1845/2023

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs, Lhůta procesní [Lhůty], Vedlejší účastník, Žaloba pro zmatečnost

Předpisy: § 229 odst. 1 písm. g) o. s. ř.

§ 234 odst. 4 o. s. ř.

§ 235 odst. 1 o. s. ř.

§ 4 odst. 1 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 7 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 90 o. s. ř.

§ 93 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání Stanislava Ludvíka; v rozsahu, v němž dovolání směřovalo proti té části výroku usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 2. 2023, sp. zn. 17 Cmo 32/2022, kterou odvolací soud odvolání dlužníka zčásti odmítl, Nejvyšší soud dovolání dlužníka odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením ze dne 18. 12. 2002, č. j. 45 K 16/2001-224, Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „konkursní soud“) k návrhu věřitelů [1/ JUDr. E. Z., jako správce konkursní podstaty úpadce A. s r.

o., 2/ Ing. V. H., jako správkyně konkursní podstaty úpadce L. s. r. o., 3/ M. S., 4/ O. V. a 5/ P. s. r. o., prohlásil konkurs na majetek dlužníka S., a. s. (dále též jen „dlužník“ nebo „úpadce“) [bod I. výroku]. Usnesení (zveřejněné na úřední desce konkursního soudu dne 18. 12. 2002) nabylo právní moci dne 20. 12. 2002.

2. Usnesením ze dne 12. 8. 2011, č. j. 45 K 16/2001-1764, konkursní soud:

[1] Zrušil konkurs vedený na majetek úpadce po splnění rozvrhového usnesení (bod I. výroku).

[2] Uložil správci konkursní podstaty úpadce, aby mu do 30 dnů od doručení usnesení písemně oznámil, zda uzavřel účetní knihy a sestavil účetní závěrku (bod II. výroku).

3. K odvolání úpadce Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 30. 11. 2011, č. j. 2 Ko 41/2011-1777, které nabylo právní moci dne 14. 12. 2011, změnil usnesení konkursního soudu ze dne 12. 8. 2011 „jen tak“, že se konkurs zrušuje na návrh úpadce.

4. Dlužník podal 12. 2. 2019 proti usnesení konkursního soudu ze dne 18. 12. 2002 žalobu pro zmatečnost; jako důvod zmatečnosti označil ve smyslu § 229 odst. 1 písm. g/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), skutečnost, že konkurs na jeho majetek byl prohlášen v důsledku trestného činu soudce JUDr. Jiřího Berky (dále jen „J. B.“).

5. Usnesením ze dne 11. 11. 2020, č. j. 24 Cm 21/2019-103, konkursní soud:

[1] Zamítl žalobu pro zmatečnost (bod I. výroku).

[2] Vrátil dlužníku zaplacený soudní poplatek ze žaloby pro zmatečnost ve výši 5.000 Kč (bod II. výroku).

6. Jako s účastníky řízení o žalobě pro zmatečnost jednal konkursní soud s původním třetím navrhujícím věřitelem (M. S.), s dlužníkem a se správcem konkursní podstaty dlužníka Ing. O. K., jakož i (na základě svého usnesení ze dne 25. 5. 2020, č. j. 24 Cm 21/2019-34, které nabylo právní moci dne 15. 7. 2020) s J. N. coby právní nástupkyní původního čtvrtého navrhujícího věřitele.

7. K odvolání dlužníka a S. L. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 20. 8. 2021, č. j. 17 Cmo 32/2021-135, zrušil usnesení ze dne 11. 11. 2020 a věc vrátil konkursnímu soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud (mimo jiné) vytkl konkursnímu soudu, že měl nesprávně za účastníka řízení správce konkursní podstaty úpadce. S odvolatelem S. L. jednal odvolací soud jako s vedlejším účastníkem řízení (poukazuje na jeho vstup do řízení z vlastní iniciativy).

8. Usnesením ze dne 24. 8. 2022, č. j. 24 Cm 21/2019-230, konkursní soud:

[1] Opět zamítl žalobu pro zmatečnost (bod I. výroku).

[2] Opět vrátil dlužníku zaplacený soudní poplatek ze žaloby pro zmatečnost ve výši 5.000 Kč (bod II. výroku).

9. Jako s účastníky řízení o žalobě pro zmatečnost jednal konkursní soud s osobami, jež měl předtím za účastníky řízení odvolací soud.

10. Konkursní soud - vycházející z § 229 odst. 1 písm. g/, § 234 odst. 4 a § 235e odst. 2 o. s. ř. - dospěl poté, co v návaznosti na uplatněný důvod zmatečnosti provedl dokazování ke včasnosti žaloby pro zmatečnost, k závěru, že žaloba pro zmatečnost je opožděná, když dlužník se dozvěděl o důvodu zmatečnosti 29. 8. 2017 a lhůta k podání žaloby pro zmatečnost tak uplynula 29. 11. 2017.

11. K odvolání dlužníka i S. L. odvolací soud usnesením ze dne 27. 2. 2023, č. j. 17 Cmo 32/2022-274, potvrdil usnesení konkursního soudu ze dne 24. 8. 2022 ve výroku o zamítnutí žaloby pro zmatečnost. Současně odmítl odvolání dlužníka proti bodu II. výroku usnesení konkursního soudu ze dne 24. 8. 2022.

12. Ohledně odvolání dlužníka a S. L. proti výroku o zamítnutí žaloby pro zmatečnost (jež měl za přípustná objektivně i subjektivně), odvolací soud – vycházejí rovněž z § 229 odst. 1 písm. g/, § 234 odst. 4 a § 235e odst. 2 o. s. ř. a ze závěrů obsažených především v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročníku 2004, pod číslem 26 [které je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu] – dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

13. Odvolací soud souhlasí se závěrem konkursního soudu, že lhůta k podání žaloby pro zmatečnost z důvodu uvedeného v ustanovení § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. běží – bez ohledu na to, zda bylo zahájeno trestní stíhání soudce – zásadně od okamžiku, kdy se účastník dozví o jednání soudce, v němž lze spatřovat trestný čin. O skutečnostech týkajících se trestné činnosti soudce J. B., jež zakládaly žalobou tvrzený důvod zmatečnosti napadeného rozhodnutí (tedy o všech významných skutečnostech), se dlužník dozvěděl dne 29. 8. 2017, kdy byl prvostupňový (odsuzující) rozsudek v trestní věci J. B. doručen JUDr. Jiřímu Kovandovi (dále jen „J. K.“) [advokátu Ing. Jana Neužila, předsedy představenstva dlužníka a kvalifikovaného akcionáře dlužníka ve smyslu § 365 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)].

14. Žaloba pro zmatečnost byla podána 12. 2. 2019, po uplynutí lhůty dle § 234 odst. 4 o. s. ř.

15. Odmítnutí odvolání dlužníka proti výroku o vrácení soudního poplatku odůvodnil odvolací soud ve smyslu § 218 písm. b/ o. s. ř. subjektivní nepřipustností dovolání v tomto rozsahu.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

16. Proti usnesení odvolacího soudu podali dovolání S. L. i dlužník, shodně požadující, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil konkursnímu soudu k dalšímu řízení.

17. S. L. má dovolání za přípustné podle § 237 o. s. ř., s tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, kterou soudy rozhodovaly rozdílně, „respektive jiným způsobem“ než v napadeném rozhodnutí, namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.

18. Dlužník vymezuje přípustnost dovolání ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení „zásadní“ právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, respektive má být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

19. Dlužník namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, vytýkáje soudům, že o věci rozhodly v rozporu se skutečným smyslem usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#) a argumentuje ve prospěch názoru, že lhůta k podání žaloby pro zmatečnost z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. začíná běžet nejdříve právní mocí rozsudku, jímž byl soudce uznán vinným trestným činem, který byl příčinou rozhodnutí v dané věci. Mínil, že názor obsažený v označeném rozhodnutí se prosadí teprve tehdy, nebyl-li soudce pro své jednání odsouzen (např. proto, že trestní stíhání bylo nepřipustné, nebo proto, že trestnost zanikla).

III.

Připustnost dovolání

20. Nejvyšší soud se nejprve zabýval připustností podaných dovolání.

21. Žaloba pro zmatečnost směřuje proti usnesení konkursního soudu vydanému v první fázi konkursního řízení vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“). Jde o mimořádný opravný prostředek proti rozhodnutí vydanému v konkursním řízení; srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. [29 Odo 783/2005](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2006, pod číslem 147. I pro řízení o takové žalobě pro zmatečnost tedy platí ustanovení § 432 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona). Podle tohoto ustanovení pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona (před 1. 1. 2008) se použijí dosavadní právní předpisy. V intencích závěrů obsažených již v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. [29 Cdo 3409/2008](#), uveřejněném pod číslem 16/2009 Sb. rozh. obč., se oněmi „dosavadními právními předpisy“ rozumí i občanský soudní řád ve znění účinném do 31. 12. 2007. Srov. shodně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2019, sp. zn. [29 Cdo 619/2018](#), na které (při použití občanského soudního řádu v témže rozhodném znění) odkázal odvolací soud v odstavci 15. odůvodnění napadeného rozhodnutí). Občanský soudní řád ve znění účinném do 31. 12. 2007 je rozhodný i pro dovolací řízení v této věci.

22. Dovolání S. L. jako „vedlejšího účastníka“ Nejvyšší soud bez dalšího odmítl podle § 243c odst. 1 a 3 o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 218 písm. b/ a § 240 odst. 1 o. s. ř., jako podané osobou, která k němu není oprávněna. Srov. shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2003, sp. zn. [25 Cdo 162/2003](#), uveřejněné pod číslem 3/2004 Sb. rozh. obč. Ostatně, soudy přiznaly S. L. více procesních práv, než mu náleželo, již tím, že s ním jako s vedlejším účastníkem řízení vůbec jednaly (a odvolací soud tím, že dokonce věcně projednal obě jeho odvolání). Úprava účastenství v konkursu totiž stojí na zásadě, že účastníkem je ten, koho zákon o konkursu a vyrovnání za účastníka označí, přičemž § 90 o. s. ř. se v konkursním řízení nepoužije ani přiměřeně. V souladu s § 4 odst. 1 a § 7 ZKV jsou v době od podání návrhu na prohlášení konkursu do právní moci usnesení o prohlášení konkursu účastníky konkursního řízení dlužník a věřitelé, kteří podali návrh, případně další osoby, jimž zvláštní zákon přiznává legitimaci k podání návrhu, jestliže takový návrh podaly; srov. shodně bod XVIII. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněného pod číslem 52/1998 Sb. rozh. obč., str. 359-361 (183-185). V řízení, pro které nelze použít definici účastenství podle § 90 o. s. ř., je vedlejší účastenství podle § 93 o. s. ř. pojmově vyloučeno (srov. v literatuře např. dílo Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 610), což platí tím více v řízení konkursním, pro které okruh účastníků definuje zákon o konkursu a vyrovnání.

23. Jinak řečeno, vedlejší účastenství není v konkursním řízení vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání připustné; to platí i pro řízení o opravných prostředcích podaných proti rozhodnutí konkursního soudu vydanému v konkursním řízení, včetně řízení o mimořádném opravném prostředku, jímž je žaloba pro zmatečnost.

24. Dovolání dlužníka, jež co do svého rozsahu směřuje (poměřováno obsahem) proti oběma výrokům napadeného usnesení, může být v dané věci objektivně připustné jen podle § 238a odst. 1 písm. b/, odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 1 písm. b/ a c/ a odst. 3 o. s. ř. O případ podle § 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. nejde. V rozsahu, v němž dlužník dovoláním napadá výrok o odmítnutí odvolání proti usnesení o vrácení soudního poplatku, je Nejvyšší soud odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c/ o. s. ř., jelikož není nepřipustné podle žádného z ustanovení občanského soudního řádu, jež přicházejí v úvahu (ve vazbě na § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. nejde o potvrzující usnesení odvolacího soudu „ve věci samé“); srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. [29 Odo 381/2005](#), uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročník 2006, pod číslem 174.

25. V rozsahu, v němž dlužník dovoláním napadá potvrzující výrok napadeného usnesení, shledává Nejvyšší soud dovolání přípustným podle § 238a odst. 1 písm. b/, odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., když po právní stránce zásadní význam napadeného rozhodnutí „ve věci samé“ (kterou se rozumí meritorní rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost) spatřuje v posouzení otázky běhu lhůty k podání žaloby pro zmatečnost dle § 234 odst. 4 o. s. ř., dovolacím soudem v daných souvislostech neřešené.

IV. Důvodnost dovolání

26. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

27. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

28. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. K tomu budiž řečeno, že dlužník nezpochybňuje skutkový závěr soudů, že o skutečnostech týkajících se trestné činnosti soudce J. B., jež zakládaly žalobou tvrzený důvod zmatečnosti napadeného rozhodnutí, se dozvěděl dne 29. 8. 2017, kdy byl prvostupňový (odsuzující) rozsudek v trestní věci J. B. (konkrétně rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočky v Táboře, ze dne 25. 11. 2015, č. j. 9 T 1/2007-10471) doručen advokátu J. K.; má však za to, že tato okolnost není určující pro počátek běhu lhůty k podání žaloby pro zmatečnost (odvívá počátek běhu lhůty až od rozsudku ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. 4 To 8/2018, jímž Vrchní soud v Olomouci potvrdil rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočky v Táboře, ze dne 25. 11. 2015 ve výroku o vině J. B.).

29. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu:

§ 229 (o. s. ř.)

(1) Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže

(...)

g/ bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího.

§ 234 (o. s. ř.)

(1) Není-li dále stanoveno jinak, musí být žaloba pro zmatečnost podána ve lhůtě tří měsíců od doručení napadeného rozhodnutí.

(...)

(4) Z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ lze žalobu podat ve lhůtě tří měsíců od té doby, kdy se ten, kdo žalobu podává, o důvodu zmatečnosti dozvěděl.

(...)

§ 235 (o. s. ř.)

(1) Prominutí zmeškání lhůt k žalobě není přípustné.

(...)

30. Předmětná ustanovení jsou citována ve znění účinném do 31. 12. 2007, rozhodném i pro posouzení včasnosti žaloby pro zmatečnost (srov. odstavec 21. odůvodnění shora). Vzhledem k níže uvedeným odkazům na literaturu a judikaturu Nejvyšší soud již na tomto místě uvádí, že tato ustanovení nedoznala změn ani později (jde rovněž o aktuální znění občanského soudního řádu).

31. V literatuře k § 234 odst. 4 o. s. ř. (v rozhodném i aktuálním znění) se otázka počátku běhu subjektivní lhůty k podání žaloby pro zmatečnost z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. podrobněji nerozebírá. V díle Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009 (dále jen „Drápal, Bureš, II.“), se komentář k § 234 odst. 4 o. s. ř. omezuje na konstatování, že:

„Výjimečně má tříměsíční lhůta k žalobě subjektivně stanovený počátek běhu lhůty. Je tomu u žaloby podané (...) podle § 229 odst. 1 písm. e/ a g/, u níž počíná běžet dnem, kdy se ten, kdo žalobu podává, o důvodu zmatečnosti dozvěděl (...)“ [str. 1835].

32. Shodně se k této otázce vyjadřuje dílo Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Doležilek, J. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022 (dále jen „Komentář, C. H. Beck, 2022“) [komentář k § 234 o. s. ř.].

33. Dílo Lavický, P. a kol.: Občanský soudní řád (§ 1 až § 250l). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016 (dále jen „Lavický a kol.“) [komentář k § 234 o. s. ř.], se rovněž omezuje na konstatování, že:

„Při podání žaloby pro zmatečnost dle § 229 odst. 1 písm. g) zákon upravuje pouze subjektivní lhůtu a to 3 měsíce od doby, kdy se ten, kdo žalobu podává, o důvodu zmatečnosti dověděl.“

34. Dílo Jirsa, J. a kol.: Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1–250l občanského soudního řádu. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023 (dále jen „Jirsa a kol.“) [komentář k § 234 odst. 4 o. s. ř.], na dané téma uvádí, že:

„Lhůta v tomto případě není objektivně omezena ani právní mocí napadeného rozhodnutí, ani právní mocí odsuzujícího rozsudku, jímž byl soudce uznán vinným trestným činem, v jehož důsledku bylo rozhodnuto v neprospěch určitého účastníka (navíc takového odsuzujícího trestního rozhodnutí ani není třeba k naplnění důvodu zmatečnosti - viz komentář k ustanovení § 229 odst. 1 písm. g/). Lhůta se odvíjí pouze od okamžiku, kdy se onen účastník o tomto důvodu zmatečnosti dozvěděl. Kdy tento okamžik nastal, tj. kdy se účastník o existenci důvodu zmatečnosti dozvěděl (resp. kdy se dozvědět mohl), musí v žalobě nejen tvrdit, ale musí zároveň označit důkazy, jimiž by takovou skutečnost prokázal, neboť on je tím, kdo tvrdí a prokazuje včasnost žaloby.“

35. U vědomí, že z usnesení, jímž Nejvyšší soud odmítne podané dovolání jako nepřípustné, nemůže plynout právní názor, který by mohl [ve smyslu zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích (ve znění pozdějších předpisů)] jakkoli zavazovat Nejvyšší soud při meritorním zkoumání dovoláním předestřených právních otázek (srov. např. usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. [31 Cdo 2389/2019](#), rozsudek Nejvyššího soudu

ze dne 13. 12. 2022, sp. zn. [30 Cdo 3113/2022](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2023, sp. zn. [29 Cdo 106/2022](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2023, sp. zn. [29 Cdo 899/2022](#)), jakož i u vědomí, že obecně precedenčně významná ani závazná *erga omnes* nebo i jen pro Ústavní soud nejsou ani usnesení Ústavního soudu [srov. náleží Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2007, sp. zn. [I. ÚS 643/06](#), uveřejněný pod číslem 142/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu a např. též náleží Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [IV. ÚS 301/05](#), uveřejněný pod číslem 190/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu [náleží jsou (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněné níže) dostupné i na webových stránkách Ústavního soudu], lze odkázat i na (odmítací) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2015, sp. zn. [21 Cdo 1616/2015](#), jakož i na usnesení ze dne 8. 9. 2015, sp. zn. [II. ÚS 2305/15](#), jímž Ústavní soud odmítl ústavní stížnost podanou proti onomu usnesení Nejvyššího soudu.

36. V usnesení sp. zn. [21 Cdo 1616/2015](#) Nejvyšší soud odmítl podané dovolání (týkající se zamítnutí žaloby pro zmatečnost pro opožděnost) jako nepřipustné, máje za to [při současném odkazu na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#), na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. [29 Cdo 4284/2007](#), uveřejněný pod číslem 80/2010 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 80/2010“), a na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2013, sp. zn. [21 Cdo 215/2013](#)], že v souladu s ustanovením § 234 odst. 4 o. s. ř. se odvíjí počátek lhůty pro podání žaloby pro zmatečnost „zásadně od okamžiku, kdy se účastník řízení dozví o jednání soudce, v němž spatřuje trestný čin“. K tomu budiž dodáno, že [R 80/2010](#) ani usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 215/2013](#), se nezabývala včasností žaloby pro zmatečnost podle § 234 odst. 4 o. s. ř.

37. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. [II. ÚS 2305/15](#) zakládá důvod odmítnutí ústavní stížnosti proti (odmítacímu) usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 1616/2015](#) na následující argumentaci:

„9. Polemizuje-li stěžovatel se závěrem Nejvyššího soudu, podle něhož je důvod zmatečnosti ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. naplněn i tehdy, dopustí-li se soudce nebo přísedící jednání naplňujícího znaky trestného činu (aniž by však byl pravomocně uznán vinným), pak ani Ústavní soud se s tímto právním názorem Nejvyššího soudu plně neztotožňuje. Na druhou stranu, stěžovatel ani v ústavní stížnosti netvrdí jinou rozhodnou skutečnost (např. existenci pravomocného rozhodnutí trestního soudu ...), od níž by se teprve lhůta k podání stěžovatelovy žaloby pro zmatečnost měla odvíjet. Jinak řečeno, relevanci by tato argumentace stěžovatele mohla mít pouze tehdy, pokud by skutečně došlo k vydání pravomocného odsuzujícího trestního rozhodnutí (od něhož by stěžovatel konzistentně teprve odvozoval lhůtu pro podání žaloby pro zmatečnost), což se však zjevně nestalo.“

38. Ponechá-li Nejvyšší soud (prozatím) stranou závěry obsažené v jeho usnesení sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#), lze coby na judikaturu k § 234 odst. 4 o. s. ř. odkázat na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. [21 Cdo 5274/2014](#). Nosnou argumentaci onoho usnesení představují tyto závěry:

„Spatřuje-li ten, kdo podává žalobu, naplnění důvodu zmatečnosti uvedeného v ustanovení § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. v jednání soudce nebo přísedícího, ačkoliv nebyl pravomocně odsouzen za trestný čin (a ani proti němu nebylo zahájeno trestní stíhání), je (bez dalšího) zřejmé, že se o důvodu zmatečnosti dozvěděl tehdy, kdy se dozvěděl o samotném jednání, které mělo (podle jeho názoru) naplnit znaky trestného činu. Názor žalovaných, podle něhož lhůta k žalobě nemůže „začít plynout dříve, než bude civilním soudem rozhodnuto o tom, zda bude považováno nepřihlednutí samosoudkyně ... k absolutní neplatnosti právního úkonu ze dne 31. 5. 2002 za společensky nebezpečný čin naplňující znaky uvedené v trestním zákoně“, nebere v úvahu, že otázku, zda jednání soudce (přísedícího) má vskutku znaky trestného činu, soud řeší v řízení o žalobě pro zmatečnost, a že tu není žádné jiné řízení, v němž by se „civilní soud“ mohl touto otázkou zabývat.“

V projednávané věci žalovaní spatřovali důvod zmatečnosti uvedený v ustanovení § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. v „pochybení samosoudkyně ...“, která (podle jejich názoru) při rozhodování věci „nepřihlédla k absolutní neplatnosti právního úkonu ze dne 31. 5. 2002“ a která proto rozhodla spor v jejich neprospěch. O tomto jednání (opomenutí) soudkyně ... se žalovaní dozvěděli z výsledků původního řízení před soudy, které bylo pravomocně skončeno dne 8. 6. 2005 na základě rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 4. 2005, jenž byl téhož dne doručen žalovaným (...).

Žalovaným tedy začala běžet tříměsíční lhůta k podání žaloby pro zmatečnost dnem 8. 6. 2005 (...).“

39. Nehledě k míře (ne)přesnosti srovnávací historické metody výkladu právní normy jako druhu její interpretace (srov. Knapp, V.: Teorie práva. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 1995, str. 169-173), pokládá Nejvyšší soud na tomto místě za žádoucí připomenout, že otázka včasnosti mimořádného opravného prostředku podaného proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího, byla ve hře i v dřívějších zákonných procesních úpravách platných na území České republiky. Šlo o úpravu obsaženou v zákoně č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilním řádu soudním) [dále též jen „c. ř. s.“], recipovaném Československou republikou a platném na jejím území až do 31. 12. 1950, dále o úpravu obsaženou pro dobu od 1. 1. 1951 do 31. 3. 1964 v zákoně č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanském soudním řádu) [dále též jen „o. s. ř. 1950“], jakož i o úpravu obsaženou pro dobu od 1. 4. 1964 do 31. 12. 2000 v zákoně č. 99/1963 Sb., občanském soudním řádu (dále též jen „o. s. ř. 1963“). V této souvislosti Nejvyšší soud připomíná, že žaloba pro zmatečnost se jako mimořádný opravný prostředek vrátila do českého právního řádu (až) s účinností od 1. 1. 2001, po novele občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Před 1. 1. 2001 se nicméně účastníku nabízela možnost zpochybnit pravomocné soudní rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto v jeho neprospěch v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího, prostřednictvím jiného mimořádného opravného prostředku, a to prostřednictvím návrhu na obnovu řízení (v době od 1. 1. 1951 do 31. 12. 2000). O důvod obnovy řízení (na základě žaloby na obnovu řízení) přitom šlo i před 1. 1. 1951 (kdy civilní řád soudní znal jak žalobu pro zmatečnost, tak žalobu na obnovu řízení). Pro historický exkurs jsou rozhodná následující ustanovení:

§ 530 (c. ř. s.)

Řízení skončené rozsudkem může na návrh strany býti opět obnoveno:

(...)

4. dopustil-li se soudce, vydávaje rozsudek nebo dřívější rozhodnutí, jež jest základem rozsudku, vzhledem k této rozepři na újmu strany porušení svých úředních povinností trestného podle trestního zákona;

(...)

§ 534 (c. ř. s.)

Žaloba budiž podána v konečné lhůtě jednoho měsíce.

Tato lhůta budiž počítána:

(...)

3. v případě § 530 č. 1 až 5 ode dne, kterého rozsudek trestního soudu nebo usnesení, vyslovující zastavení trestního řízení, nabyly právní moci;

(...)

§ 539 (c. ř. s.)

Žádá-li se o obnovu pro některý trestný čin, uvedený v § 530 č. 1 až 4, ačkoli ještě nedošlo k pravoplatnému odsouzení za něj, má procesní soud bez předchozího ústního jednání dáti podnět k zavedení trestního řízení, aby tvrzený trestný čin byl vyšetřen a zjištěn. Proti tomuto usnesení není opravného prostředku; před usnesením může soud vyslechnouti strany nebo jednu z nich a zavést šetření, která se mu jinak zdají důležitými.

Rok k ústnímu jednání o žalobě o obnovu budiž ustanoven teprve po pravoplatném skončení trestního řízení, a to toliko tenkrát, když řízení toto buď vedlo ku pravoplatnému odsouzení pro trestný čin, jenž byl uveden k odůvodnění žaloby o obnovu, nebo když trestní řízení nevedlo k odsouzení z jiných důvodů než pro nedostatek skutkové podstaty nebo pro nedostatek důkazů. Jinak budiž žaloba po oznámení výsledků trestního řízení odmítnuta jako nepřijatelná. Toto odmítnutí se stane rovněž bez předchozího ústního jednání a u sborových soudů usnesením učiněným v neveřejném zasedání. Trestní soud neb úřad státního zastupitelství mají, oznamující usnesení, učiněná o tom, že se nezavedlo nebo že se zastavuje trestní řízení, označiti pokaždé výslovně důvod, proč bylo od zavedení řízení upuštěno nebo řízení zastaveno.

§ 197 (o. s. ř. 1950)

Pravomocné rozhodnutí ve věci samé lze napadnout návrhem na obnovu řízení:

(...)

b/ bylo-li rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce.

§ 200 (o. s. ř. 1950)

(1) Návrh na obnovu řízení je nutno podat ve lhůtě tří měsíců.

(2) Lhůta se počítá ode dne právní moci rozhodnutí v původním řízení, popřípadě schválení soudního smíru; dověděl-li se však účastník o důvodu obnovy teprve později, anebo mohl-li jej teprve později uplatnit, počítá se mu lhůta ode dne, kdy se dověděl o důvodu obnovy, anebo kdy jej mohl uplatnit.

(3) Uplynulo-li pět let od doby, kdy se rozhodnutí stalo pravomocným, popřípadě kdy byl schválen soudní smír, může být návrh na obnovu řízení podán, jen byla-li účastníku nezákonným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

§ 206 (o. s. ř. 1950)

(1) Navrhuje-li se obnova řízení pro trestný čin uvedený v § 197 písm. b) nebo pro jiný trestný čin, oznámí soud, pokud ještě trestné řízení nebylo zahájeno, věc prokurátorovi a vyčká výsledku trestního řízení.

(...)

§ 228 (o. s. ř. 1963)

(1) Pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, může účastník napadnout návrhem na obnovu řízení:

(...)

c/ bylo-li rozhodnuto v jeho neprospěch v důsledku trestného činu soudce.

§ 230 (o. s. ř. 1963)

(1) Návrh na obnovu řízení je nutno podat ve lhůtě tří měsíců od té doby, kdy ten, kdo obnovu navrhuje, se dozvěděl o důvodu obnovy, nebo od té doby, kdy jej mohl uplatnit.

(2) Po třech letech od právní moci rozsudku nebo usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, může být návrh podán jen pro důvod uvedený v § 228 odst. 1 písm. c/. Návrh může být podán i po uplynutí této lhůty, jestliže trestní rozsudek, na jehož podkladě bylo v občanském soudním řízení přiznáno právo, byl později podle trestně právních předpisů zrušen.

(...)

40. K citaci § 228 odst. 1 písm. c/ a § 230 odst. 2 o. s. ř. 1963 budiž doplněno, že v této podobě platila předmětná ustanovení od 1. 1. 1992; pravidlo obsažené v § 228 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. 1963 se nicméně před uvedeným datem nacházelo v § 228 odst. 1 písm. e/ o. s. ř. 1963 a pravidlo obsažené v § 230 odst. 2 o. s. ř. 1963 před uvedeným datem tamtéž obsahově shodně postihovalo případ dle § 228 odst. 1 písm. e/ o. s. ř. 1963. Z podaného přehledu je přitom zjevné, že úprava obsažená v civilním řádu soudním i úprava obsažená v občanském soudním řádu z roku 1950 výslovně počítala s možností, že žaloba na obnovu řízení (návrh na obnovu řízení) podaná proto, že bylo rozhodnuto k újmě (v neprospěch) účastníka v důsledku trestného činu soudce, bude podána (může být podána) dříve, než vůbec bylo zahájeno trestní stíhání takového soudce (srov. § 539 c. ř. s. a § 206 o. s. ř. 1950). Aktuálně platný občanský soudní řád ať již pro dobu, kdy šlo o důvod obnovy řízení (do 31. 12. 2000) nebo pro dobu, kdy jde o důvod zmatečnosti řízení (od 1. 1. 2001), sice nepřevzal úpravu obdobnou těm, jež se nacházely v § 539 c. ř. s. nebo v § 206 o. s. ř. 1950, komentářová literatura však možnost podání návrhu na obnovu řízení (do 31. 12. 2000) nebo žaloby pro zmatečnost (od 1. 1. 2001) proto, že bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího, aniž bylo zahájeno trestní stíhání takového soudce nebo přisedícího, dovozovala výkladem. Srov. k tomu k § 228 odst. 1 písm. e/ o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 1991 např. dílo Rubeš, J. a kolektiv.: Občanský soudní řád. Komentář. Díl II. 1. vydání. Praha, Orbis, 1971 (dále jen „Rubeš“), str. 133, nebo dílo Handl, V. - Rubeš, J. a kolektiv.: Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 1. vydání. Praha, Panorama, 1985, str. 110. K § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. (v aktuálním znění) srov. např. dílo Drápal, Bureš, II., str. 1814, nebo Komentář, C. H. Beck, 2022 (komentář k § 229 o. s. ř.), anebo dílo Lavický a kol. (komentář k § 229 o. s. ř.).

41. K nosným důvodům usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#) patří tyto závěry:

„Smyslem (účelem) zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. je zrušení takového pravomocného rozhodnutí soudu, které vyznělo v neprospěch některého z účastníků řízení v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího. Z tohoto pohledu proto není samo o sobě významné, zda soudce nebo přisedící byl za svůj trestný čin odsouzen nebo zda trestní stíhání bylo zastaveno, popřípadě vůbec nebylo zahájeno, například pro nepřípustnost trestního stíhání, anebo zda se jednáním soudce orgány činné v trestním řízení vůbec nezabývaly, ačkoliv představovalo trestný čin (například proto, že jim vůbec nebylo oznámeno). Ustanovení § 229 odst.1 písm. g/ o. s. ř. z tohoto důvodu nebuduje zmatečnost v návaznosti na

to, že soudce nebo přisedící byl za trestný čin pravomocně odsouzen, ale pouze na skutečnosti, že soudce nebo přisedící spáchal trestný čin, v důsledku kterého bylo rozhodnuto v neprospěch některého z účastníků.

Bylo-li pravomocným rozhodnutím stanoveno, že soudce nebo přisedící spáchal trestný čin, je soud v občanském soudním řízení tímto rozhodnutím vázán (srov. § 135 odst.1 o. s. ř.). V případě, že takový trestný čin byl příčinou toho, proč bylo pravomocně rozhodnuto v neprospěch některého z účastníků řízení, jde nepochybně o zmatečnost podle ustanovení § 229 odst.1 písm. g/ o. s. ř. Jestliže však k pravomocnému odsouzení soudce nebo přisedícího nedošlo, jedná se - bez ohledu na to, zda trestní stíhání soudce nebo přisedícího je nepřípustné, nebo že se činem soudce orgány činné v trestním řízení vůbec nezabývaly - o zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř., jestliže jednání soudce nebo přisedícího představuje pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně [a jde tedy ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 trestního zákona (tehdy šlo o zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon) o trestný čin], a jestliže v důsledku takového jednání soudce nebo přisedícího bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka řízení.“

42. Závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#) tedy nejsou návodem, jak má soud v občanském soudním řízení (mimo rámec trestního řízení, nebo dokonce souběžně s ním) posuzovat otázku, zda soudce nebo přisedící spáchal trestný čin, nýbrž (ve shodě s historickými úpravami a komentářovou literaturou):

[1] Umožňují zahájit občanské soudní řízení o mimořádném opravném prostředku, z nějž má (může) vzejít podnět ke zkoumání trestněprávní odpovědnosti soudce nebo přisedícího.

[2] Dovolují soudu přijmout závěr, že jednání soudce nebo přisedícího představuje protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně [a jde tedy ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (ve znění pozdějších předpisů), ve spojení s § 13 odst. 2 téhož zákona, o trestný čin], jestliže trestní řízení nelze zahájit a, bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat, a tedy ani pachatele trestného činu odsoudit, proto, že trestní stíhání je nepřípustné [§ 11 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestního řádu), ve znění pozdějších předpisů], například v důsledku amnestie udělené prezidentem republiky nebo proto, že je promlčeno, anebo proto, že pachatel zemřel.

43. V témže duchu interpretuje závěry usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#) např. též dílo Jirsa a kol. (komentář k § 229 o. s. ř.), v němž se uzavírá, že: „Je-li tudíž - byť teoreticky - možné, že by trestní řízení mohlo být v budoucnu vedeno, pak nelze připustit, aby vina byla předtím posuzována mimo takové řízení.“

44. Ve shodě se shora podaným výkladem je podstatou usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#) závěr, že žalobu pro zmatečnost podanou z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. nelze (rovnou) zamítnout jen proto, že ji účastník řízení podal předtím, než byl soudce nebo přisedící odsouzen pro trestný čin, v důsledku kterého bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka řízení. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 5274/2014](#) sice buduje své závěry ke včasnosti žaloby pro zmatečnost podané z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. na závěrech usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#), i ono tak ale činí jen pro situace, kdy ten, kdo podává žalobu, má za to, že onen důvod zmatečnosti je dán, ačkoliv šlo o jednání, pro které soudce nebo přisedící „nebyl pravomocně odsouzen za trestný čin“ a „ani proti němu nebylo zahájeno trestní stíhání“ (srov. citaci usnesení v odstavci 38. odůvodnění shora).

45. Odpověď na otázku, kdy účastníku uplyne subjektivní lhůta k podání žaloby pro zmatečnost z

důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř., jestliže se dozvěděl o důvodu zmatečnosti v době po zahájení trestního stíhání soudce nebo přisedícího (konkrétně tak, že se seznámil s rozsudkem, jímž trestní soud nepravomocně uznal soudce nebo přisedícího vinným ze spáchání trestného činu, kterým měl rozhodnout v neprospěch účastníka), tedy nenabízí ani usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#), ani usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 5274/2014](#).

46. Z podaného historického exkursu je přitom zřejmé, že popsané procesní úpravy sledovaly (byť v mezích jiného mimořádného opravného prostředku – obnovy řízení) stejný účel, tedy zajistit, aby tam, kde vskutku bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího, byla lhůta k podání mimořádného opravného prostředku upravena způsobem, který takovému účastníku umožní účinně ochránit svá procesní práva (mimořádný opravný prostředek reálně také uplatnit).

47. Z dobových komentářů se k otázce počátku běhu subjektivní lhůty k podání mimořádného opravného prostředku při již probíhajícím trestním stíhání soudce výslovně vyjadřuje (při výkladu § 228 odst. 1 písm. e/ a § 230 odst. 1 a 2 o. s. ř. 1963 ve znění účinném do 31. 12. 1991) Rubeš, str. 139, následujícím způsobem:

„U subjektivní lhůty v případě důvodu podle § 228 písm. e/ může být pochybno, od kdy má být lhůta počítána, zda již od doby, kdy se účastník dověděl o trestném činu soudce již před jeho odsouzením, nebo až od doby, kdy se dověděl, že byl pro trestný čin odsouzen, Máme za to, že rozhodná je vědomost o odsouzení, a to o odsouzení pravomocným, neboť do té doby je podklad pro uplatnění tohoto důvodu velmi vratký, i když návrh bude přípustný i dříve ...“

48. Nejvyšší soud ve shora ustaveném právním rámci (vymezeném dostupnou literaturou a judikaturou) především uzavírá, že ze skutečnosti, že žalobu pro zmatečnost lze podat z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. i před tím, než vůbec bylo zahájeno trestní stíhání soudce nebo přisedícího, nelze dovozovat, že jen proto by měl počátek běhu subjektivní lhůty k podání takové žaloby pro zmatečnost, určený podle § 234 odst. 4 o. s. ř., předcházet dni právní moci trestního rozsudku, jímž byl soudce nebo přisedící uznán vinným ze spáchání trestného činu, v důsledku kterého rozhodl v neprospěch účastníka.

49. Podstata výše rozebraných dobových úprav (žaloby na obnovu řízení a návrhu na obnovu řízení) promítnutých v § 530 bodu 4. a § 539 c. ř. s., v § 197 písm. b/ a § 206 o. s. ř. 1950, v § 228 odst. 1 písm. e/ o. s. ř. 1963 (ve znění účinném do 31. 12. 1991) a v 228 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. 1963 (ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2000) tkvěla v tom, že žalobu na obnovu řízení (návrh na obnovu řízení) podanou proto, že bylo rozhodnuto k újmě (v neprospěch) účastníka v důsledku trestného činu soudce, lze přípustně podat, ačkoli zde (dosud) není pravomocné soudní rozhodnutí, jímž by soudce byl uznán vinným ze spáchání takového trestného činu, avšak v těch případech, kdy zde nejsou překážky, které by dovolovaly trestní řízení zahájit nebo v něm pokračovat, nelze takové žalobě (návrhu) vyhovět, dokud zde nebude pravomocné soudní rozhodnutí, jímž by soudce byl uznán vinným ze spáchání trestného činu. Jinak řečeno, šlo o úpravy, které účastníku řízení dovolovaly podat mimořádný opravný prostředek (žalobu na obnovu řízení, respektive návrh na obnovu řízení), aniž by mohl (musel) tvrdit, že již došlo k pravomocnému odsouzení soudce pro trestný čin, i když v těch případech, kdy trestní stíhání nebylo nepřípustné, zůstalo pravomocné odsouzení soudce pro trestný čin předpokladem úspěšnosti onoho mimořádného opravného prostředku.

50. Stejně závěry se uplatní pro žalobu pro zmatečnost podanou z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. Platí tedy (ve shodě se závěry usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 960/2003](#)), že žalobu pro zmatečnost podanou proto, že bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího, lze přípustně podat, ačkoli zde (dosud) není pravomocné soudní rozhodnutí, jímž byl soudce nebo přisedící uznán vinným ze spáchání takového trestného

činu.

51. Jelikož v těch případech, kdy trestní stíhání soudce nebo přisedícího není nepřipustné, zůstává předpokladem úspěšnosti žaloby pro zmatečnost podané z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. pravomocné odsouzení soudce nebo přisedícího pro trestný čin, plyne odtud, že všechny skutečnosti rozhodné pro úspěch takové žaloby pro zmatečnost mohou být účastníku řízení známy nejdříve dnem právní moci soudního rozhodnutí, jímž byl soudce nebo přisedící uznán vinným ze spáchání takového trestného činu.

52. Jinak řečeno, ten, kdo podává žalobu pro zmatečnost, se v těch případech, kdy trestní stíhání soudce nebo přisedícího není nepřipustné, dozví (ve smyslu § 234 odst. 4 o. s. ř.) o důvodu zmatečnosti uvedeném v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř., tedy o tom, že bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího, nejdříve dnem právní moci soudního rozhodnutí, jímž byl soudce nebo přisedící uznán vinným ze spáchání takového trestného činu.

53. A ještě jinak řečeno, jestliže byl soudce nebo přisedící uznán vinným ze spáchání trestného činu, v jehož důsledku bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka řízení, začíná takovému účastníku řízení běžet lhůta k podání žaloby pro zmatečnost proti rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, z důvodu uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g/ o. s. ř. nejdříve dnem právní moci rozhodnutí, kterým soud uznal soudce nebo přisedícího vinným ze spáchání takového trestného činu.

54. Zbývá dodat, že při zcela nestandardním průběhu trestního řízení J. B. způsobeném zjevně nepřiměřenou délkou celého trestního řízení, jdoucí na vrub především orgánům činným v trestním řízení (srov. k tomu shodně důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2020, sp. zn. [5 Tdo 1208/2019](#), jež se týkalo právě trestní věci J. B.), slova citovaná v odstavci 47. odůvodnění shora z díla Rubeš, str. 139 („neboť do té doby je podklad pro uplatnění tohoto důvodu velmi vratký“) přesně vystihují poměry dané věci. V situaci, kdy trestní stíhání J. B. trvalo (jak uvedeno v posledně označeném usnesení) 17 let, obžaloba byla podána v roce 2007 a prvostupňový rozsudek byl vydán v listopadu 2015 a doručován v roce 2017 (srov. odstavec 28. odůvodnění shora), nelze rozumně předpokládat, že by dovolatel měl spoléhat (v srpnu 2017) na nepravomocně zjištěné skutečnosti o trestnosti jednání J. B. („vědět“ o nich).

55. Právní posouzení věci odvolacím soudem proto správné není. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení na základě dovolání dlužníka zrušil s výjimkou té části výroku usnesení, kterou odvolací soud odvolání dlužníka zčásti odmítl. Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí konkursního soudu, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí (s výjimkou výroku o vrácení soudního poplatku) a vrátil věc konkursnímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).